

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA BEZ TAJEMNIC

KOMPENDIUM

Kościerzyna 2026

SPIS TREŚCI

■ Wstęp	3
■ Czym jest rodzina zastępcza?	4
■ Kto ma możliwości sprawowania funkcji rodzica zastępczego	5
■ Jakie kryteria powinienem spełnić?	5
■ Formy pieczy zastępczej.....	6
■ Na czym polega dobór rodzin zastępczych?	6
■ Zanim zdecydujesz się na rolę rodzica zastępczego,	7
konieczne jest ukończenie specjalistycznego szkolenia.	
■ Kluczowe predyspozycje i wymagania.....	8
■ Komentarz rodzica zastępczego.....	9
■ Obowiązki rodzica zastępczego.....	9
■ Jakie są korzyści z pełnienia roli rodziny zastępczej.....	10
■ Jakie formy wsparcia finansowego są dostępne?.....	11
■ Dlaczego warto nawiązać kontakt z innymi rodzinami zastępczymi?	13
■ Kroki, które trzeba podjąć w celu zostania rodzicem zastępczym?	14
■ Czy jako rodzina zastępcza mam możliwość rozważania adopcji?.....	14
■ Czy rodzice zastępczy mają prawo do urlopów?.....	14
■ Prawo do czasowego niesprawowania opieki.....	15
■ Na jakie decyzje dotyczące przyszłości i losów dziecka	15
ma wpływ rodzina zastępcza.	

WARTOŚĆ KAŻDEJ RODZINY JEST NIEOCENIONA

Każdemu dziecku przysługuje prawo do beztroskiego dzieciństwa oraz prawo do ciepłego domu. W tym zwięzłym poradniku o rodzicielstwie zastępczym znajdziesz szczegółowe kroki, które poprowadzą Cię przez proces ubiegania się o status rodzica zastępczego.

Czy zdajesz sobie sprawę, że w Powiecie Kościerskim są dzieci, które zmagają się na co dzień z brakiem miłości i troski? Dzieci, które są krzywdzone lub porzucone. Żyją w świecie pozbawionym bezpieczeństwa, ciepła i wsparcia, bez wzorców, które mogłyby być dla nich inspiracją w trudnej podróży ku dorosłości.

Każde dziecko marzy o pełnej, szczęśliwej rodzinie. Czasami zdarza się tak, że biologiczni rodzice nie są w stanie zapewnić prawidłowej opieki swoim dzieciom i konieczna jest ingerencja organów państwa i ustanowienie dla dzieci rodziny zastępczej.

Rodzic zastępczy charakteryzuje się nie perfekcją, ale empatią, wytrwałością i stabilnością. Uważnie słuchają, wykazują się cierpliwością i zapewniają dziecku spójność w życiu. Dostosowują się do wyzwań i rozumieją, że dzieci objęte opieką mogą wyrażać ból poprzez trudne zachowania.

Czy praca z dzieckiem jest Twoim powołaniem? Czy może wiążesz z nią przyszłość zawodową? A może po prostu lubisz przebywać z dziećmi, cieszy Cię ich obecność, radość? Zostań rodzicem zastępczym.

W niniejszej publikacji przedstawiamy ścieżkę, która otwiera drzwi do nowej przygody i udzielamy wskazówek, jak radzić sobie w przypadku nieoczekiwanych sytuacji, które mogą się wydarzyć.

ZAPRASZAM DO ZAPOZNANIA SIĘ Z INFORMACJAMI

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie

CZYM JEST RODZINA ZASTĘPCZA?

Rodzina zastępcza to zwykli ludzie, którzy dokonują niezwykłych czynów. To wsparcie oferowane dzieciom, które zostają pozbawione opieki swoich rodziców biologicznych. Dziecko, które znajduje opiekę w rodzinie zastępczej, otrzymuje od odpowiedzialnych dorosłych miłość, troskę i akceptację w trudnych chwilach swojego życia. To piękny dar dla dzieci, które potrzebują ciepła, wsparcia i miłości w trudnych chwilach. Rodzic zastępczy, podobnie jak każdy rodzic, jest obrońcą dziecka i zawsze powinien rozumieć swoją rolę w ten sposób. Codziennosc w rodzinie zastępczej to zarówno radość płynąca z osiągnięć i postępów podopiecznych, jak i sytuacje, które mogą wywoływać uczucie rozczarowania. Kluczem do sukcesu w wychowywaniu jest systematyczna praca rodzica zastępczego, otwartość na nowe doświadczenia i kontynuowany rozwój osobisty, który pozwala na stworzenie bezpiecznego środowiska do rozwoju dziecka.

Jedynie w takich okolicznościach dziecko początkowo nieufne i zaniepokojone może rozwijać się zdrowo i nabierać pewności siebie.

KTO MA MOŻLIWOŚĆ SPRAWOWANIA FUNKCJI RODZICA ZASTĘPCZEGO?

Rodzicem zastępczym może zostać każda osoba, niezależnie od swojego stanu cywilnego:

- para małżeńska,
- osoba niepozostająca w związku małżeńskim.

JAKIE KRYTERIA POWINIENEM SPEŁNIĆ?

Najważniejsze to posiadać chęć pracy z dziećmi, być gotowym do działań, podejmowania wyzwań, mieć cierpliwość i serce pełne zrozumienia. Oczywiście, istnieją również aspekty formalne, które są dokładnie omówione, między innymi w artykule 42 ustawy dotyczącej wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z przepisami, rodzicami zastępczymi mogą zostać osoby, które:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej (dotyczy to całokształtu sytuacji rodzinnej);
- nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- wypełniają obowiązek alimentacyjny (jeżeli dotyczy);
- nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
- nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;
- nie były karane za przestępstwa umyślne;
- posiadają stałe źródło utrzymania (dotyczy rodzin niezawodowych);
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb;
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
 - zaświadczeniem lekarskim (wystawionym przez lekarza POZ),
 - opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia tej (wystawioną przez psychologa).

FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

instytucjonalna

- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne

rodzinna

- rodzinne domy dziecka
- rodziny zastępcze:
 - spokrewnione
 - niezawodowe
 - zawodowe, w tym:
 - specjalistyczne
 - pełniące funkcję pogotowia rodzinnego
 - „zwykłe”

NA CZYM POLEGA DOBÓR RODZIN ZASTĘPCZYCH?

DO KTÓREGO MIEJSCA POWINIENEM SIĘ UDAĆ?

Na wstępie, warto poszukać informacji, wpisując frazę „organizator rodzinnej pieczy zastępczej” w wyszukiwarkę internetową, dodając miasto swojego zamieszkania. W ten sposób uzyskasz adres i numer telefonu podmiotu, gdzie należy się zgłosić, aby rozpocząć proces kwalifikacji. Możesz także rozważyć kontakt z organizacją pozarządową, taką jak fundacja czy stowarzyszenie, które wspiera rodziny zastępcze. To miejsce, gdzie zdobędziesz praktyczne informacje na temat tego, jak wygląda rodzicielstwo zastępcze w praktyce. Zazwyczaj są to instytucje takie jak, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej lub Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

Tam zostanie przeprowadzona wstępna rozmowa, w trakcie której omówione zostaną procedury, wymagania, warunki i możliwości związane z pełnieniem roli rodziny zastępczej. Możliwe będzie także złożenie pisemnego wniosku w tej sprawie. Spełnienie kilku kryteriów może wpłynąć na pozytywną zmianę w życiu dziecka.

ZANIM ZDECYDUJESZ SIĘ NA ROLĘ RODZICA ZASTĘPCZEGO, KONIECZNE JEST UKOŃCZENIE SPECJALISTYCZNEGO SZKOLENIA

Przed podjęciem tej ważnej roli, konieczne jest przejście specjalistycznego szkolenia. Uczestnictwo w szkoleniu pozwoli Ci lepiej przygotować się zarówno siebie, jak i swoją rodzinę do funkcji rodziny zastępczej, a także lepiej zrozumieć swoje motywacje do podjęcia tej decyzji. Szkolenie jest prowadzone w formie warsztatów i trwa zwykle około 3 miesięcy. Szkolenie obejmuje zagadnienia z zakresu prawa rodzinnego, praw dziecka, pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej, oceny sytuacji rodzinnej dziecka, wiedzy o rozwoju fizjologicznym i zdrowiu dziecka, podstawowej wiedzy na temat uzależnień oraz informacje na temat zadań i kompetencji instytucji wspierających. Szkolenie obejmuje również praktyki w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, które pozwolą na bardzo bezpośrednie zapoznanie się z doświadczeniami wychowawczymi rodzin, które sprawują pieczę zastępczą. Organizator pieczy zastępczej dostarczy także szczegółowe informacje dotyczące wymaganych dokumentów. Zaświadczenie kwalifikacyjne można uzyskać dopiero po przejściu całej procedury i zakończeniu szkolenia.

KLUCZOWE PREDYSPOZYCJE I WYMAGANIA

Elastyczność i dostępność

Rodzina zawodowa musi być gotowa na częste dojazdy na wizyty specjalistyczne (psycholog, terapeuta, lekarze) i zajęcia wyrównawcze, co wymaga elastyczności w pracy.

Gotowość do współpracy z instytucjami

Oznacza to otwartość na współpracę z koordynatorem pieczy, asystentem rodziny biologicznej, sądem rodzinnym i innymi instytucjami, a także gotowość do regularnego raportowania sytuacji rodzinnej.

Właściwa motywacja

Powinna opierać się na chęci zapewnienia bezpiecznego środowiska, a nie na chęci "ratowania" dziecka czy zastąpienia jego biologicznych rodziców.

Akceptacja scenariusza powrotu do rodziny biologicznej

Kandydaci muszą być przygotowani na możliwość powrotu dziecka do jego rodziny, jeśli sąd uzna, że jest to możliwe i bezpieczne. Rolą rodziny zastępczej jest opieka „tu i teraz”, przy jednoczesnym szacunku dla historii dziecka i jego więzi z rodziną pochodzenia.

KOMENTARZ RODZICA ZASTĘPCZEGO

„...Jesteśmy rodziną zastępczą ponad 15 lat. Ten czas pomógł nam zdobyć doświadczenie i nauczył nas, jak sobie radzić w sytuacjach, na które nie zawsze da się przygotować. Szkolenie, które odbyliśmy dla kandydatów, zapewniło nam możliwość zapoznania się z zasadami funkcjonowania rodziny zastępczej, uzyskaliśmy wskazówki, jak nawiązać więź z dzieckiem, które ma problemy w relacjach. Jak przygotować się na kontakty z rodziną biologiczną dziecka i ich nie utrudniać albo chronić, gdy sytuacje tego wymagają. Należy być czujnym i obserwować rozwój dziecka, aby w razie jakichkolwiek nieprawidłowości szybko reagować, zapewnić diagnozę oraz opiekę specjalistów, rehabilitację czy terapię...”

OBOWIĄZKI RODZICA ZASTĘPCZEGO

- zapewnia czasową opiekę i wychowanie dziecka, w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców biologicznych,
- przejmuje opiekę nad dzieckiem na podstawie postanowienia sądu,
- umożliwia dziecku kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi,
- osobiście sprawuje opiekę na powierzonym dzieckiem,
- szanuje prawa dziecka.

JAKIE SĄ KORZYŚCI Z PEŁNIENIA ROLI RODZINY ZASTĘPCZEJ?

- Robisz naprawdę ważną rzecz: masz wpływ na życie dzieci i często ich rodzin. Możesz być wsparciem, mentorem i osobą, która daje poczucie bezpieczeństwa.
- Realizujesz istotną misję, wpływając na życie dzieci oraz często na ich rodziny. Jesteś wsparciem i zapewniasz poczucie bezpieczeństwa.
- Pomagasz dzieciom, które często nie mają możliwości dorastania w rodzinie biologicznej lub adopcyjnej. Wspierasz dzieci przebywające w placówkach różnego typu (szczególnie w przypadku dzieci niepełnosprawnych), gdzie otrzymują wprawdzie rehabilitację i opiekę, lecz brakuje im najważniejszego- rodziny, nawet tej zastępczej.
- Masz wsparcie od koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który pomaga w rozwiązywaniu trudności.
- Otrzymujesz wsparcie finansowe na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej.
- Otrzymujesz dodatkowe świadczenia na dzieci z systemu powszechnego.
- Otrzymujesz wynagrodzenie stając się rodziną zastępczą zawodową.
- Czujesz się potrzebny i spełniony, dając dziecku dom, troskę i miłość, którą być może nigdy wcześniej nie doświadczyło.
- Wspierasz rozwijającą się społeczność rodzin zastępczych w Polsce. Masz możliwość korzystania z wsparcia innych rodzin zastępczych i organizacji pozarządowych, które organizują różne wydarzenia i inicjatywy mające na celu wsparcie rodziców zastępczych.

JAKIE FORMY WSPARCIA FINANSOWEGO SĄ DOSTĘPNE?

Dostępne są dwa rodzaje pomocy finansowej: obligatoryjna i fakultatywna.

Rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzący rodzinne domy dziecka otrzymują obligatoryjnie:

- Wsparcie na rzecz pokrycia kosztów utrzymania dziecka różne w zależności czy dziecko jest w rodzinie spokrewnionej czy w niezawodowej, zawodowej lub RDD. Dodatkowo rodzinom zastępczym wszystkim przysługuje świadczenie wychowawcze oraz świadczenie Dobry Start wypłacane przez ZUS.
- Jeśli dziecko posiada orzeczenie o niepełnosprawności, przysługuje na takie dziecko dodatek na zwiększone koszty utrzymania.

Świadczenia fakultatywne, z których można skorzystać, to między innymi:

- jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związane z przyjęciem dziecka – wysokość tego świadczenia uzależniona jest od powiatu/organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania (zależy od powiatu/organizatora),
- świadczenie jednorazowe na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- rodzina zastępcza zawodowa i niezawodowa może otrzymać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego oraz media. W przypadku rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zawodowych, w których wychowuje się więcej niż troje dzieci – jest to świadczenie obligatoryjne,
- Świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu (wysokość zależna od powiatu). W przypadku rodzinnych domów dziecka jest to świadczenie obligatoryjne.

JAKA JEST PRZEWIDZIANA POMOC DLA RODZICÓW ZASTĘPCZYCH?

- Świadczenia finansowe na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.
- Zatrudnienie osoby do pomocy w opiece i wychowaniu, w zależności od typu rodziny zastępczej i liczby przyjętych na wychowanie dzieci. Uprawnienie to przysługuje także osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka.
- Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
- Bezpłatna pomoc pedagogiczna, psychologiczna i prawna w rozwiązywaniu zgłaszanych problemów.
- Bezpłatne szkolenia i grupy wsparcia.

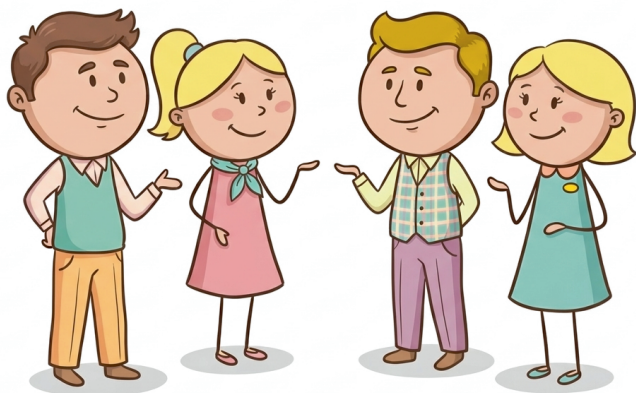

Z rodziną zastępczą niezawodową, która posiada co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza niezawodowa, starosta zawiera umowę zlecenie o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Z tego tytułu przysługiwać będzie wynagrodzenie. Rodzina zastępcza zawodowa może zostać utworzona także po krótszym okresie pełnienia funkcji rodziny niezawodowej, jeżeli po pozytywnej opinii koordynatora, organizator pieczy daje rękojmię prawidłowej opieki nad dziećmi.

Szczegółowe informacje w tym temacie zawiera ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

DLACZEGO WARTO NAWIĄZYWAĆ KONTAKT Z INNYMI RODZINAMI ZASTĘPCZYMI?

Dzielenie się doświadczeniami, omawianie sukcesów, radości i trudności, które mogą się pojawić, stanowi ogromne wsparcie zarówno dla nowych, jak i doświadczonych rodziców zastępczych. Każde dziecko, które trafia do rodziny zastępczej, przynosi ze sobą unikalne historie, przeżycia, a czasem także wyzwania, traumy lub problemy zdrowotne, z którymi rodzice mogą się spotkać po raz pierwszy, co może sprawiać wrażenie wyzwania i być trudne do zrozumienia. Kontakty i konwersacje z innymi rodzicami zastępczymi, sprzyjają wartościowej wymianie doświadczeń i wskazówek, co skraca czas potrzebny na rozwiązywanie problemów oraz udzielenie odpowiedzi na istotne pytania i wątpliwości. Nikt nie będzie w stanie lepiej zrozumieć rodzica zastępczego niż osoba, która codziennie przyjmuje tę samą wyjątkową rolę.

GDZIE JEST DOSTĘPNE WSPARCIE PSYCHOLOGA?

Organizator pieczy zastępczej zapewnia wsparcie psychologiczne. Rodziny korzystają również ze wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Zachęcamy i wspieramy z możliwości również do rozważenia kontaktu z organizacjami pozarządowymi, które świadczą wsparcie psychologiczne i terapeutyczne.

KROKI, KTÓRE TRZEBA PODJĄĆ W CELU ZOSTANIA RODZICEM ZASTĘPCZYM, OBEJMUJĄ NASTĘPUJĄCE FAZY:

- Etap I** Przedłożenie niezbędnych dokumentów.
- Etap II** Przeprowadzenie oceny warunków mieszkalnych i bytowych.
- Etap III** Spotkanie z psychologiem, pedagogiem / trenerem.
- Etap IV** Udział w szkoleniach i zdobycie kwalifikacji.

CZY JAKO RODZINA ZASTĘPCZA MAM MOŻLIWOŚĆ ROZWAŻANIA ADOPCJI?

Rodzina zastępcza ma szansę na adopcję dziecka, które jest pod jej opieką, pod warunkiem, że sytuacja prawna dziecka jest wyjaśniona, czyli gdy sąd pozbawił rodziców władzy rodzicielskiej, rodzice zrzekli się władzy rodzicielskiej lub nie żyją.

CZY RODZICE ZASTĘPCZY MAJĄ PRAWO DO URLOPÓW?

Pracownikom, którzy przyjęli dziecko na wychowanie lub przyjęli je jako rodzina zastępcza niezawodowa, przysługuje urlop macierzyński /tacierzyński. Zgodnie z przepisami kodeksu pracy, pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza (z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej), ma prawo do urlopu o podobnych warunkach jak urlop macierzyński, trwającego od 20 do 37 tygodni, w zależności od liczby przyjętych dzieci. Jednak urlop ten nie może trwać dłużej niż do momentu, gdy dziecko skończy 7 lat, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia. Szczegółowe informacje dotyczące tych urlopów można znaleźć w artykule 183 Ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy.

PRAWO DO CZASOWEGO NIESPRAWOWANIA OPIEKI:

Zgodnie z art. 69 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1) Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy.

2) W okresie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka przysługuje wynagrodzenie.

3) Rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka informuje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o terminie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, nie później niż 30 dni przed jego planowanym rozpoczęciem.

NA JAKIE DECYZJE DOTYCZĄCE PRZYSZŁOŚCI I LOSÓW DZIECKA MA WPŁYW RODZINA ZASTĘPCZA?

Obowiązkiem rodziny zastępczej jest świadczenie ciągłej opieki i prowadzenie procesu wychowania dziecka, obejmując wszystkie aspekty: zapewnianie podstawowych potrzeb, wsparcie emocjonalne, zapewnianie edukacji, troskę o zdrowie oraz rozwijanie zainteresowań. Sąd rodzinny może przyznać rodzinie zastępczej dodatkowe uprawnienia w kwestiach dotyczących edukacji, leczenia i czasu wolnego dziecka. W przypadku, gdy rodzice biologiczni zostaną pozbawieni praw rodzicielskich, to rodzic zastępczy może być ustanowiony przez sąd opiekunem prawnym, co oznacza, że ma on decydujący wpływ na wszystkie kwestie związane z życiem dziecka, zawsze kierując się jego najlepszym interesem.

ZAPRASZAMY WSZYSTKIE OSOBY ZAINTERESOWANE RODZICIELSTWEM ZASTĘPCZYM

KONTAKT: **POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W KOŚCIERZYNIE**

ul. Krasickiego 4
83-400 Kościerzyna
tel. 58 686 50 05 tel. 785 993 121
e-mail: sekretariat@pcprkoscierzyna.pl
www.pcprkoscierzyna.pl
facebook.com/pcpr.koscierzyna

